

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Consumit tertio tempore, n. 16.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

autem esset, si ipse posset sibi retinere solum fuit, caruisse Antonium pretio primi illius temporis.

De expensis factis à fure, in alendo V. equo, nisi compensentur cum usu, quem ex equo fur habuit, idem dic, quod modo n. 9. sine dictum est.

Petrus rem ablatam consumit tertio tempore.

16. Quando Petrus consumit rem tempore illo tertio, quo rei pretium decreuit, siue rediens ad primum, siue etiam ad minus, ut si mensura dicta tritici descenderet ad pretium trium, vel duorum aureorum, & equus jam senex ad ceto, vel quinque, pari modo videndum est, quandonam ex illis tribus temporibus Antonius rei Dominus fuisset rem suam consumpturus, vel servaturus &c.

17. Si ergo Antonius de re sua disposuisset primo tempore, debet Petrus reddere, quanti tunc valebat, atque adeo in exemplis positus tres aureos pro mensura tritici, decem pro equo; ratio est, quia ex una parte Petrus rem consumendo in illo primo tempore, obligationem contraxit restituendi valorem illius temporis, hoc est, temporis, quo consumpsit, ut in simili dictum est modo; & ex alia parte, pro tanto pretio damnum intulit Petrus: Antonio, non verò pro maiore: jam enim, ut supponimus, Antonius rem non erat ad meliora tempora servaturus: Dices: At si medio tempore crevit valor rei pro Domino crevit. Respondeo, at jam tertio tempore decrevit, ergo pro Domino decrevit: solum igitur Petrus debet pro damno allato, quod

18. Si vero Antonius de re sua secundo tempore, quo plus res valebat, dispositurus esset, totum hunc valorem, atque adeo pro mensura dicta tritici sex aureos, pro equo viginti, vel triginta debet Petrus restituere: quia, ut superius in simili num. 7. & 9. dictum est, dum Petrus rem alienam sibi in eo medio tempore retinuit, unde factum est, ut Dominus de re sua disponere eo tempore non potuerit, in toto illo valore damnum intulit, ergo totum est refarciendum: exceptis expensis forte factis & non compensatis, juxta dicta eodem n. 9. sine.

19. Denique, si Antonius de re sua disposuisset in tertio illo tempore minoris valoris, nunc solum minorem valorem debet reddere Petrus, atque adeo in exemplis positus tres, vel duos aureos pro tritico, decem vel octo pro equo, quantum scilicet mensura tritici, & equus de valore decreverunt. Ratio est, quia pro tempore antecedenti nullum fecit damnum Antonio Petrus, pro tempore presenti jam reddit, quanti res valet. Pretium enim illud medium maius, licet, ut ita dicam, perierit, dum res fuit in manu furis, æque tamen periisset in manu Domini, quia illo valore, ut supponimus, Antonius usus non esset; at inferius, ex probabilissima sententia dicemus, quando res æque peritura esset in manu Domini, sicuti perijt in manu furis, nihil à fure deberi, quia in nihilo Dominus damnicatus est.

amf. §. 8.

20. Confirmatur, quia, si res extra-

ret,

Tt.

ret, nonne satis esset, si suum triticum, suumque equum Domino Petrus redderet? ergo si consumpsit, non nisi valorem eius temporis debet, quia non consumpsit, nisi rem tanti valoris.

21. Ex expensis, quas medio illo tempore fecit Petrus, eas tantum sibi poterit Petrus compensare (retinendo scilicet aliquid de restitutione) quas necessario fecisset Dominus; in his enim Domino non damnum intulit, ut in simili supradictum est nu. 9. fine. Quid autem fiet, in dubio, an Dominus servaturus esset &c. Vide n. 8.

De restitutione fructuum rei injustè ablata.

22. Fructus rei injustè ablata, vel injustè retenta, vel etiam injustè destructa, omnes Domino debent & restitui à fure: ratio est eadem, quæ dicitur infra c. 3. §. 5. nu. 2. Fructus, inquam, tum rei, qui vocantur fructus naturales, ut est partus ancillæ, pullus ex equa, herba ex campo, sylvestri, glans ex arbore non culta &c. tum rei, qui appellantur fructus misti, id est, qui sunt partim ex ipsa natura, partim ex industria sive parva, sive magna, ut est v. g. frumentum, vel fructus, qui colliguntur ex agris, caseus ex ove &c. ubi partim adest industria colentis, partim ipsa natura soli vel ovis.

b Sanc. l. 2. in Dec. c. 33. Less. l. 2. c. 12. dub. 17. Mol. t. 3. d. 725. Dic. l. 2. de just. tr. 2. d. 2. dub. 5. nu. 81.

Dixi (sive magna) nam quando maxima est industria & modicissima vis naturæ, cum parum pro nihilo reputetur, vocarem potius fructum il-

lum meræ industriæ, quàm mistum: at in hoc solum casu sequor c. Thomam Sanchez docentem, in mistis, ubi plus est industriæ, vocari fructus industriales; ubi plus naturæ, naturales. Sub fructum mistorum etiam nomine veniunt fructus civiles, quale est pretium locationis domus, vel equi: ad hoc enim lucrum concurrunt domus vel equus simul cū industria locantis. c. Sanc. l. c. n. 48. Dic. l. c. d. 5. du. 3. n. 30.

Fructus meræ industriæ, quale est lucrum, quod ex negotiatione pecuniæ alienæ acquisiti, non sunt restituendi, quia, quod ex sola industria tua est, tuum esse ipsum lumen naturæ docet, utpote lucrum personæ, non rei. His jactis fundamentis sit.

Regula prima.

23. Fructus rei injustè ablata, tum naturales, tum misti, semper & debentur Domino, etiam si apud Dominum res non tantum fructificasset, fructificavit tamen apud possessorem; & etiam si domum, v. g. Dominus non locasset, possessor tamen locavit; & etiam si fur fructus illos quomodocumque consumpsit, nec in ullo fuerit factus ditior; & etiam si illi fructus fuerint percepti à re per furis diligentiam, perque eiusdem expensas meliorata. Quidquid enim alij e dicant in oppositum, ratio nostra est, quia res semper fructificat pro suo Domino: & ex alia parte, hæc obligatio oritur ex injusta acceptione, quæ semper manet, donec fiat æqualitas, ut sæpe dictum est: solum excusari fur poterit in eo casu, quo;